

Waalse kerk ECLISE WALLONNE, Noordeinde 25

architect: J. van Duijhuys
bouwjaar: 1806-1808
Neoclassicistische zaalkerk. Dakruiter.

De Waals-Hervormde Gemeente kent een lange geschiedenis. Al sinds 1591 hield zij haar diensten in de oude kapel van 'Maria ten Hove' op het Binnenhof. Maar toen Lodewijk Napoleon in 1806 het Binnenhof als residentie in gebruik nam en hij zelf de kerk wilde gebruiken, moest de kapel opnieuw voor de katholieke eredienst worden ingericht. Als compensatie kreeg de Waals-Hervormde gemeente een bijdrage voor de bouw van een nieuwe kerk aan het Noordeinde, tegenover de Molenstraat waar voordien de Noordmolen stond, en werd 1808 in gebruik genomen.

Het gebouw is een ontwerp van J. van Duijhuys en is sober van architectuur met een gevel van metselwerk, rondboog-vensters en een brede daklijst onder een met keramische pannen gedekte tentdak. De kerk heeft aan de straatzijde drie toegangsportalen, waarvan de twee buitenste zijn voorzien van een, met zink gedekt zadeldakje met aan de voorzijde een neoclassicistisch fronton, gedragen door natuurstenen pilasters. Boven het centrale ingangsportaal, waarbij de twee hardstenen Ionische pilasters, een vlak afdak dragen met een brede fries.

Midden op het dak staat een sierlijk achthoekig torentje met een koepeldak. De eenvoudige zaalkerk heeft een gestukadoord onversierd koefplafond. De herenbanken en preekstoel met doophek dateren uit de bouwtijd.

Orgel:

In de kerk kwam een orgel met 22 stemmen verdeeld over twee klavieren en een aan het hoofdwerk aangehangen pedaal gebouwd door orgelbouwer J.E. Kückel te Rotterdam.

Het huidige orgel in de Waalse kerk is in 1885 gebouwd door de beroemde Franse orgelbouwer Aristide Cavailé Coll uit Parijs. Op aanbeveling van orgelbouwer Witte. Witte en Philbert, de Franse consul in Nederland, die een warm pleitbezorger voor Cavailé Coll was, keurden het orgel na afbouw.

In 1889 gaf de firma Cavailé Coll een catalogus uit met afbeeldingen van orgels welke door de orgelbouwer geleverd konden worden. Het was het jaar van de grote wereldtentoonstelling in Parijs (met de Eiffeltoren als letterlijk hoogtepunt) en zo'n catalogus kon uiteraard de nodige potentiële klanten opleveren.

Het Cavailé Coll-orgel in de Waalse Kerk vertoont veel overeenkomsten met het als nr.21 afgebeelde catalogusnummer.

Het front is opgebouwd met vlakke middentoren (met 4 pijpen) met aan weerszijde een vlak pijpenveld (met resp. 9

pijpen) en een ronde pedaaltoon (met resp. 5 pijpen) met afsluitend een tweedelig vlak veld met snijwerk, maar zonder frontpijpen.

Het orgel heeft 23 stemmen verdeeld over twee klavieren en pedaal. Het Grand Orgue (1e klavier) heeft 8 registers, het Récit Expressif (2e klavier) 9 registers en het Pédale 6 registers (waaronder 4 transmissies).

Het is een mechanisch sleeplade-orgel (zonder Barkerhefboom)

De registerknoppen zijn, zoals bij Cavailé Coll te doen gebruikelijk, in horizontale terrassen aan weerszijden van de klavieren aangebracht en hebben verschillende kleuren voor de afzonderlijke werken.

De vrijstaande speeltafel is voor het orgel geplaatst zodanig dat de organist met de rug naar het orgel zit.

Er is in 1930 en in 1954 door de fa Sanders aan het orgel gewerkt, waarbij enkele wijzigingen werden aangebracht.

In 1984 is het orgel door de fa Blank uit Herwijnen gerestaureerd onder advies van titularis Henk Kooiker.

Vaste bespeler is Henk Kooiker.

Dispositie:

Grand Orgue (I)

Bourdon 16'
Montre 8'
Bourdon 8'
Salicional 8'
Flûte Harmonique 8'
Prestant 4'
Plein jeu 3-4 r.
Cornet 5 r. (1984)

Récit Expressif (II)

Roerpijp 8'
Viole de Gambe 8'
Voix Céleste 8'
Flûte octaviante 4'
Octavin 2'
Basson 16'
Trompette 8'
Basson et Hautbois 8'
Clairon 4'

Pédale

Soubasse 16'
Basse 8'
Bourdon doux 8' (tr. uit I)
Violoncelle 8' (tr. uit I)
Basson 16' (tr. uit II)
Trompette 8' (tr. uit II)

werktuigelijke registers:

Copula des Claviers (als combinatietreden), Tirasse du Grand Orgue, Tirasse du Récit, Appel et Revois Plein jeu (Prestant 4' en Plein jeu), Appel et Revois Grand Choeur (Basson 16', Trompette 8' en Clairon 4') en een balanstrede als Expression du Récit (Zwelterde)

De manuaalomvang is C – g3.

De pedaalomvang is C – f1.

Het orgel heeft evenredig zwevende temperatuur.

De toonhoogte is a1 = 435 Hz

Bronnen:

- *Orgelkunst rond 1900* door Ton van Eck en Herman de Kler (uitg. Caneletto 1995),
- Artikelen van Henk Kooiker in *de Orgelvriend* van 1992 (nr. 7 t/m 9),
- *Het Historische Orgel in Nederland*, Hans Fidom e.a. (uit. NlVO 2006)